

Warszawa, 30 czerwca 2022 r.

Poziom i struktura minimum socjalnego w cenach z I kwartału 2022 r.

W opracowaniu prezentujemy oszacowane wartości minimum socjalnego w warunkach cenowych, jakie panowały w I kwartale 2022 r. Minimum socjalne stanowi wzorzec wydatków niezamożnych gospodarstw domowych. Jest on również punktem odniesienia w analizach i działaniach instytucji publicznych (np. wymiar sprawiedliwości, urzędy skarbowe) oraz prywatnych (np. banki, NGO).¹

W badanym okresie w Polsce nadal panowały ograniczenia wynikające z ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Stan epidemii został zniesiony 16 maja 2022 r. Prezentowane w opracowaniu wartości minimum socjalnego oszacowano przy założeniu warunków zbliżonych do normalności.²

Tabela 1. Minimum socjalne: dane za I kwartał 2022 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M+K) / 2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	(M+K) / 2	M+K
Żywność	368,10	736,20	1 024,84	1 115,03	1 403,67	1 782,50	350,79	701,58
Mieszkanie:	499,39	728,09	994,41	994,41	1 262,34	1 532,25	499,39	728,09
- użytkowanie i energia	423,19	635,34	888,96	888,96	1 128,97	1 367,23	423,19	635,34
- wyposażenie	76,20	92,75	105,45	105,45	133,37	165,02	76,20	92,75
Edukacja	22,85	45,70	98,14	202,53	254,96	434,64	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	141,29	210,11	272,81	281,34	344,04	415,27	120,58	190,04
Odzież i obuwie	60,69	121,38	175,93	176,76	231,31	286,69	47,36	94,73
Ochrona zdrowia	48,86	92,86	131,33	133,94	172,42	213,50	97,44	190,02
Higiena osobista	44,85	87,47	104,07	126,46	143,66	182,79	36,37	70,50
Transport i łączność	102,87	186,10	535,00	550,66	550,66	566,33	123,19	206,39
Pozostałe wydatki	103,11	154,55	200,19	214,87	218,15	216,56	102,01	152,70
Razem	1 392,01	2 362,46	3 536,72	3 796,00	4 581,21	5 630,53	1 377,13	2 334,05
- na 1 osobę	1 392,01	1 181,23	1 178,91	1 265,33	1 145,30	1 126,11	1 377,13	1 167,03

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS. Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25-60 lat, K – kobieta w wieku 25-60 lat, (M+K) / 2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4-6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13-15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

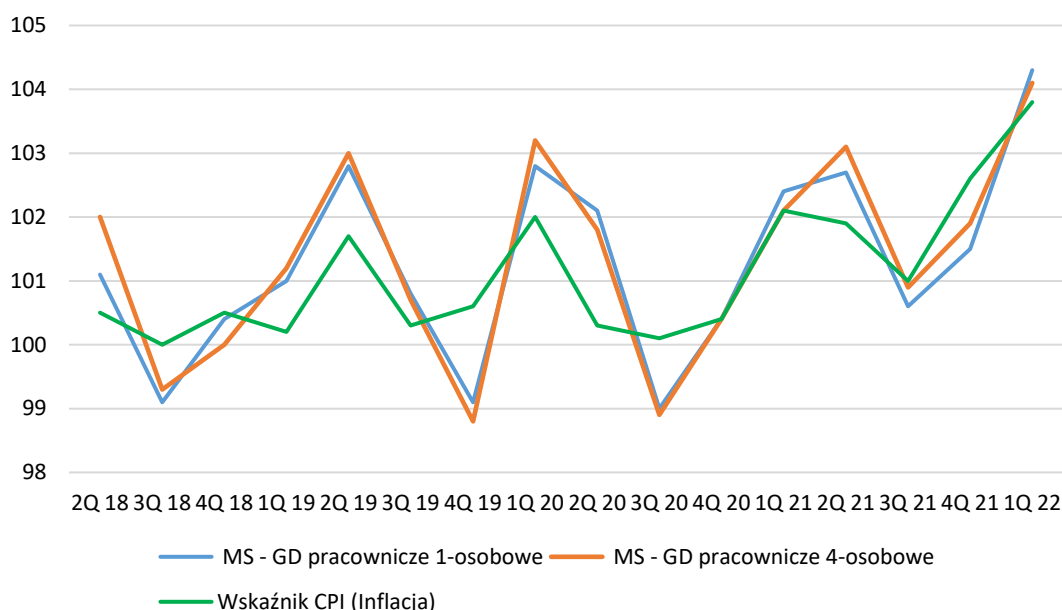
Wartości minimum socjalnego w I kwartale 2022 r. wyniosły: 1 392,01 zł dla osoby samotnie gospodarującej w wieku produkcyjnym oraz 1 377,13 zł dla osoby w wieku emeryckim (por. Tabela 1). W gospodarstwie rodziców z dzieckiem starszym na utrzymaniu

¹ Por. Kurowski 2019. GUS wykorzystuje wartości minimum socjalnego do wyznaczania tzw. *sfer niedostatku*, nie będącej sferą ubóstwa (por. GUS 2021).

² Jeśli badania ukazujące konsumpcję gospodarstw domowych staną się przesłanką do zmian w modelu minimum, szacunki te będzie można ponowić.

minimum wyniosło 3 976,00 zł (1 265,33 zł na osobę), a w rodzinie z trójką dzieci 5 630,53 zł (1 126,11 zł na osobę).

Wykres 1. Dynamika minimum socjalnego w latach 2018 - 2022 na tle wskaźnika inflacji (poprzedni kwartał=100)

Źródło: Symbole: GD – gospodarstwo domowe. Opracowanie własne.

W porównaniu do badań z IV kwartału 2021 r., najniższy wzrost wartości minimum socjalnego dotyczył 3-osobowego gospodarstwa z dzieckiem młodszym (3,9%), najwyższy zaś wystąpił w gospodarstwie dwóch osób w wieku emeryckim (4,9%). W gospodarstwach pracowniczych (1-osobowe oraz 4-osobowe) było to odpowiednio 4,3% oraz 4,1%. Wskaźnik inflacji wyniósł w tym okresie 3,8% (por. Wykres 2).³

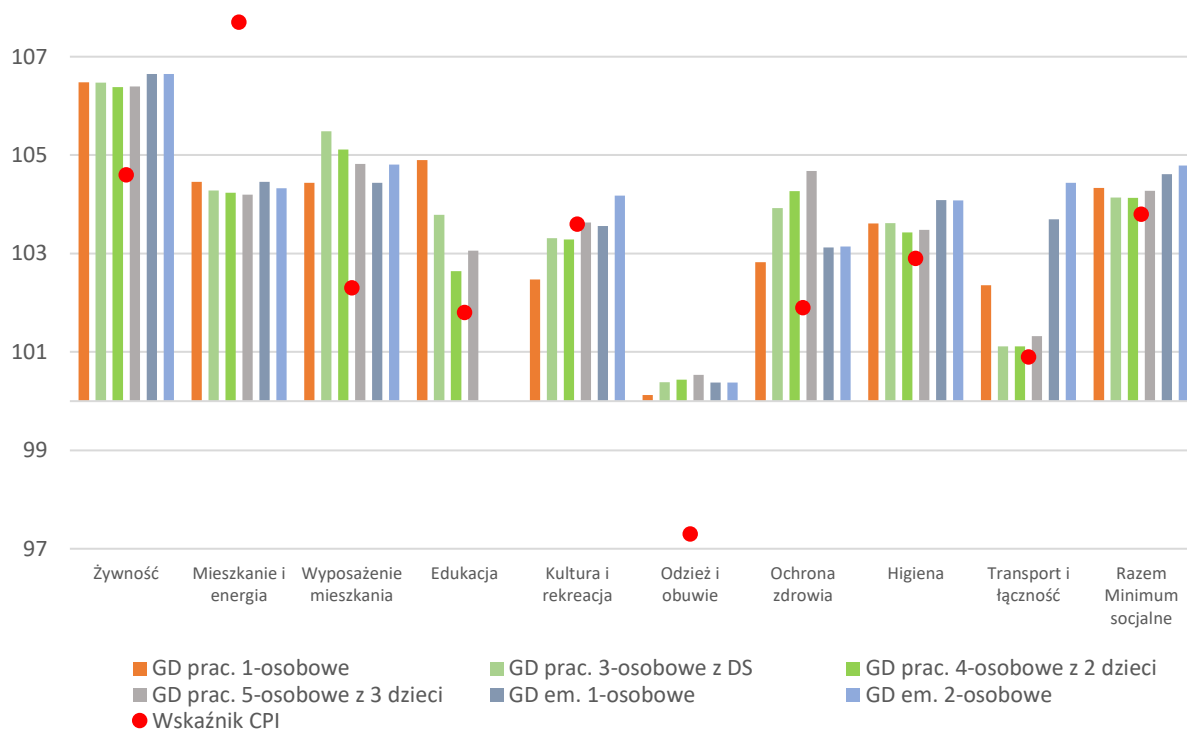
Wzrost wydatków na żywność kształtował się w granicach 6,4 - 6,7%, przy niższym wskaźniku CPI dla tej grupy (4,6%). W tym okresie najbardziej wzrosły ceny owoców (8,5%), warzyw (7,5-8,7%), tłuszczów (8,0-8,3%), produktów zbożowych (+6,7-6,9%), mięsa oraz ryb (6,5-6,6%). Wzrost wydatków na użytkowanie mieszkania i źródła energii wyniósł od 4,2% do 4,5% w zależności od wielkości gospodarstwa, przy wyższej dynamice CPI dla tej grupy (7,7%). Natomiast dynamika kosztów wyposażenia mieszkań (4,4 - 6,4%) była wyższa od wartości wskaźnika CPI dla tej grupy (2,3%).

W zakresie kultury i rekreacji dynamika wzrostu wartości koszykowych była zbliżona do wartości CPI. Wydatki na ochronę zdrowia, podobnie jak to miało miejsce w poprzednim badaniu, rosły szybciej (od 2,8 do 4,7%) niż wskaźnik CPI dla tej grupy (1,9%). Jedynie w przypadku odzieży i obuwia wskaźnik CPI notowany w GUS wskazywał na spadek cen

³ Zaznaczamy, że w niniejszym opracowaniu dane o wzroście wartości minimum socjalnego (oraz cen konsumpcyjnych) podawane są w stosunku do poprzedniego badania (kwartału). W warunkach rosnącej inflacji w wielu materiałach porównuje się wzrost kosztów (czy inflację) z analogicznego okresu z poprzedniego roku. Przyjmując 1 kwartał 2021 r. jako punkt wyjścia, wzrost cen konsumpcyjnych (inflacja) w 1 kwartale 2022 r. wyniósł 9,6%, a wartości koszyków minimum socjalnego wzrosły od 9,8% w przypadku gospodarstw jednoosobowych do 10,8% w rodzinie 3-osobowej z dzieckiem starszym oraz w rodzinie 5-osobowej. Wartości z 2021 r. (głównie w gospodarstwach 1-osobowych) skorygowano o zmiany zachowań wynikające z pandemii koronawirusa na podstawie wstępnych danych z rzeczywistych wydatków gospodarstw domowych.

(-2,7%). Jednak szacunki wartości minimum socjalnego wskazują na utrzymanie się lub minimalny wzrost tych modelowych wydatków.

Wykres 2. Dynamika minimum socjalnego w I kwartale 2022 r.
na tle inflacji (IV kwartał 2021 =100)

Źródło: Opracowanie własne. Symbole: GD – gospodarstwo domowe, GD prac. – pracownicze gospodarstwo domowe, GD em. - emeryckie gospodarstwo domowe. Uwaga: wskaźnik CPI dla transportu oraz dla łączności ma tę samą wartość (100,9).

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (I kwartał 2022 r., w %)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	26,4	31,2	29,0	29,4	30,6	31,7	25,5	30,1
Mieszkanie:	35,9	30,8	28,1	26,2	27,6	27,2	36,3	31,2
- użytkowanie i energia	30,4	26,9	25,1	23,4	24,6	24,3	30,7	27,2
- wyposażenie	5,5	3,9	3,0	2,8	2,9	2,9	5,5	4,0
Edukacja	1,6	1,9	2,8	5,3	5,6	7,7	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	10,2	8,9	7,7	7,4	7,5	7,4	8,8	8,1
Odzież i obuwie	4,4	5,1	5,0	4,7	5,0	5,1	3,4	4,1
Ochrona zdrowia	3,5	3,9	3,7	3,5	3,8	3,8	7,1	8,1
Higiena osobista	3,2	3,7	2,9	3,3	3,1	3,2	2,6	3,0
Transport i łączność	7,4	7,9	15,1	14,5	12,0	10,1	8,9	8,8
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Literatura:

GUS (2021), *Ubóstwo w Polsce w latach 2019 i 2020, Analizy statystyczne*, GUS, Warszawa.

GUS (2022), *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w 2021 r.*, luty 2022, GUS, Warszawa.

Kurowski P. (2019), *Rola progów minimalnej konsumpcji w polityce społecznej w Polsce*, *Polityka Społeczna* nr 4/2019.

Golinowska S. Kurowski P. (2018), *Koszykowe linie ubóstwa*, w: Golinowska S., *O polskiej biedzie w latach 1990-2015, Definicje, miary, wyniki*, WN Scholar, Warszawa.